

Dušan Macura

Šport med telesno kulturo in kulturo telesa

Izvleček

Telo je edino »otipljivo« zagotovilo obstoja. Tako na primer kognitivnih sposobnosti in kapacitet ni možno ne oblikovati ne izražati brez telesa (nevro-fiziološka podpora, fina motorika, govorni organi). Telesne aktivnosti potekajo na treh ravneh: na ravni samovzdrževanja, na ravni vzdrževanja in prilagajanja organskega stika z življenjskim okoljem, in na presežni ravni, na kateri sloni tehnološki razvoj. Nenehno usklajevanje teh ravni ni preprosto. Zaradi nesorazmerne prevlade tehnološkega razvoja, v sodobnem času, pospešeno zakrneva še potreba po usklajevanju različnih oblik in nivojev telesnih aktivnosti. Tehnološka diktatura (s svojo mehkobo: olajševalni efekti) povzroča neopazno robotizacijo (funkcionalno siromašenje) telesa. Tako rekoč zadnji branik pred robotizacijo telesa (aplikativni duh je že robotiziran) je šport, bolj natančno: vadbeni proces. Prispevek v uvodnem delu s deskriptivnimi inštrumenti fizične antropologije razgrinja korenine in razvojne sledi športa. V nadaljevanju pa podaja poenostavljano strukturo vadbenega procesa v širšem pomenu, katere namen je spodbuditi dodatno poglobljanje v naslovno tematiko. Boljše razumevanje in upoštevanje kulturnega obsega in vpliva športa, zagotovo prispeva izboljšanju odnosa do športa, kot tudi širšem vpogledu v pomembnost življenjskega okolja, ki je organski pogoj (skupno telo) sobivanja.

Ključne besede: telo, živost, šport, narava, varnost

Sport between physical culture and the culture of the body

Leitmotif

Pre-culture (gathering, agriculture, hunting and cattle breeding) as a self-preservation intervention of the body into its environment has "developed" over time into meta-culture (intervention into the body, not for preservation purposes, but to increase the body's performance and to transfigure it). In this sense, through activation of physical abilities, physical culture is the primary "culturation" of the natural conditions of survival, while culture of the body is the "perfection" of physical abilities in the broadest sense (manual work, gesticulation, speech, singing, drawing etc. as physical activities). Modern sport, in this relation, plays a contradictory role. On the one hand, it preserves the original physical abilities (and thus the original body constitution), while on the other, it resists interventions in abilities and body constitution, bearing in mind that its resistance grows weaker. At the same time, this contradictoriness is one of the main reasons for the irresistible attractiveness of sport (since man is by nature a contradictory figure in the reality as such). Moreover, the core essence of (archaic and modern) sport, regarding competitive results, has remained unchanged (from survival to the cult of winner)*.

Key words: body, vivacity, sport, nature, safety

■ Antropološki blic

Prakultura (nabiralništvo in poljedelstvo ter lov in živinoreja), kot samoohranitveni poseg telesa v preživetveno okolje, se je tekom »razvoja« prelevila v metakulturo (poseganje v samo telo in sicer ne zaradi ohranitve temveč zaradi povečanja zmogljivosti in preoblikovanja telesa). V tem smislu je telesna kultura prvobitna kultura naravnih pogojev preživetja, z aktivacijo telesnih zmogljivosti, kultura telesa pa »izpopolnjevanje« samih telesnih zmogljivosti, v najširšem pomenu (ročna dela, gestikulacija, govorica, petje, risanje itd. kot telesna aktivnost). Sodobni šport, na tej relaciji, ima kontradiktorno vlogo. Po eni strani ohranja izvorne telesne zmogljivosti (in s tem prvobitno telesno konstitucijo), po drugi strani se vedno bolj šibko upira posegom v zmogljivosti in celo v konstitucijo telesa. Obenem je ta kontradiktornost eden glavnih razlogov za neubranljivo privlačnost športa (saj je človek kot bitje, po svoji naravi kontradiktorna figura danosti). Poleg tega je najgloblje bistvo (arhaičnega in sodobnega) športa, glede tekmovalnega izida, ostalo nespremenjeno (kult zmagovalca). Usodni spopad za mesto v, nekoč prehranjevalni dandanes karierni, verigi, še vedno poteka na enak način: zmagovalec (tako ali drugače) požre poraženca. Spopad pa je usoden, ne toliko za poraženca, saj je njegova usoda vnaprej zapečaten, kolikor za »siteda« zmagovalca, ki ga po zmagi požrejo (taki in drugačni) opazovalci spopada. Skratka, med lovom kot prašportom in sodobnim tekmovalnim spektaklom kot lovom za zmago, ni nobene bistvene razlike. Prvobitni utilitarnosti je edino »razvojno« dodeljen nov pomen, v resnici preobrat: biološko preživetje je »nadomeščeno« s socialnim/statusnim preživetjem. V tem smislu je šport najbolj verodostojen pokazatelj družbenega utripa, na ravni tekmovalnega refleksa in zmagovalnega nagona, ki se ga človek ne more (in zaradi pomena za njegov obstoj ne sme) znebiti. Ta refleks in ta nagon tvorita sub-kognitivni (spontani) selekcijski mehanizem za iskanje in najdevanje svojega mesta v sobivalnem čropu (klanu, interesni tolpi, poklicu...), zmogljivost za uporabo tega mehanizma, na način da prinaša zadovoljstvo, pa je kot je znano v domeni aktivnega telesa.

■ Uvod

Fizikalne zakonitosti in biološka pogojevanost bivanja so, kot nujne življenjske oko-

liščine, najbolj neposredno dojemljive preko telesnosti oziroma telesne dejavnosti, ki ima, zaradi razvojnega izginotja fizičnega dela, edino pribežališče v športu. Avtomatizacija delovnih procesov, poleg cele vrste koristnih učinkov ima tudi, še ne dovolj resno obravnavane, škodljive posledice. Dalj časa trajajoče pomanjkanje telesne aktivnosti, ni problem zgolj čezmerne telesne teže in obolenosti. Veliko bolj usodna posledica pomanjkanja telesne aktivnosti je funkcionalna atrofija, za katero je značilna otopelost (omotičnost, usihanje volje in veselja do življenja) in pešanje zmogljivosti za izvajanje telesnih aktivnosti, iz naslova pomanjkanja volje za prenašanje navora, kar pripelje do opustitve. Namesto »naporne« telesne aktivnosti se posega po nadomestilih, spodbujevalih, pomirjevalih, mašilih in drugih potrošniških »čudežih«, katerih diabolčnost je v tem da omogočajo hitro enostransko »izboljšanje« in vzbujajo dobro počutje, le da je cena dobrega počutja iz tega naslova grozljiva.

Cena takih »olajšav« je zgodnje vstarevanje in izguba generacijske vitalnosti, nezmožnost ločevanja med resničnim in navideznim itd. Nastopi socialna amebizacija (osebki se začnejo ravnanjati po dražljajih toplotno-mrzlo, prijetno-neprijetno), samo tisto kar je prijetno (ne glede na izvor in posledice) je resnično, kar je neprijetno (ne glede na pomen) »ne obstaja/s tem se ne bodo obremenjevali«. Tako rezoniranje je značilno za funkcionalno mrtvost. Funkcionalna mrtvost se začne s tem ko ne uporabljamo telesnih danosti, ki tvorijo živost (na primer: takrat, ko se premikamo po prostoru brez uporabe nog – vozimo – smo funkcionalno začasni invalidi in takrat ko niti ne pomislimo da bi hodili, imamo pa noge, pa smo glede gibanja na nogah, funkcionalno mrtvi), kajti eksistiranje je eno (eksistirajo tudi neživi pojavi) živost pa drugo. Brez uporabe vseh danosti, ni živosti, ker pa vse danosti domujejo v telesu, ni živosti brez uporabe telesnih danosti. V primeru funkcionalne mrtvosti tudi vegetativna živost postane odvisna od vedno večjega števila infuzij (transportna, informacijska, prehranska, čutilna...op: FB kot infuzija pozornosti?).

O kakovosti življenja na kakršnikoli infuziji, ni potrebno razpravljati. O tem kaj prinašajo čipi, robotika in genetika ter »kvantna doba«, pa tudi ne. V zvezi s tem je šport oziroma telesna aktivnost nenadomestljivega pomena za ohranitev človekovega stika z izvornim bivalnim okoljem, na eni strani in

posledično tudi za ohranitev človekove bivanjske vitalitete (veselje do življenja, brez katerega je eksistiranje taka ali drugačna travma), na drugi strani. Brez teh dveh dejavnikov, zavedanje o pomenu življenjskega okolja (ekološka zavest) in (so)bivalno zadovoljstvo, nista možna, ne glede na argumentacijski arzenal in resnost razmer.

Biološka pogojevanost nastanka in obstoja človeške vrste ter primarnost s tem povezanih bioloških potreb (ena izmed teh je gibanje), je (deloma zaradi degeneracije/entropije, deloma pa zaradi ujetosti v past tehnoloških »pomagal«) pretirano odrinjena v sfero samoumevnosti. Glede na to, da je prehranska kultura najstarejša (izvorna) različica kulture (križanje in plemenjenje užitnih rastlin), in s tem prva podstat kulturne suverenosti (osnova prehranske samookrbe in samostojnosti, med ostalim tudi v zvezi z genskimi posegi v živila), doživljajska kakovost življenja pa sloni na prehrani, počitku in aktivnosti, je šport v sodobnem času najpomembnejši dejavnik vitalitete (stopnje živosti). Ker je telesna aktivnost izvorno bila namenjena iskanju in pripravljanju hrane, s tem pa tudi preživetju, je le-ta neločljivo povezana in pogojena z občutkom varnosti. Človekovi daljni predniki so (navajajoč po poznavalcih) več kot sto tisoč let po cele dneve (telesno aktivno) iskali hrano. Od tega je bilo neposredno odvisno njihovo golo preživetje. Zaradi tega se je občutek varnosti in eksistenčne gotovosti utrdil na telesni zmogljivosti od katere je bila odvisna uspešna aktivnost, pri iskanju hrane (ob tem seveda zavetišča in drugih potreb, kar ni predmet tokratnega razmišljanja). Na tej osnovi je zrasla radoživost in igrivost kot elementarni postavki kakovosti življenja. Še dandanes je občutek varnosti bolj odvisen od prehrane, počitka in aktivnosti kot pa od še tako znanstvenih bravur razuma in fascinantnih orodij razvojne samopašnosti.

Ko na civilizacijo pogledamo kot na proces kulturacije naravnih danosti, v nobenem primeru ni možno mimo telesnosti. Najprej zato ker »telo ni vse kar obstaja, a vse kar obstaja brez telesa je nič«, torej zato ker vse človekove lastnosti domujejo v telesu in se skozi telo manifestirajo. Potem zato ker oskrba telesnosti generira največje število storitev (delokrogov, poklicev, zaposlitev, razvojnih potencialov, obravnav...). V tem smislu prehranski kot najstarejši, sledi telesna kultura (če dejstvo, da je prehrana v službi telesnosti. pustimo ob strani). Telesna kultura v smislu konstitucije (primerena

rast in razvoj) in aktivacije funkcionalnih lastnosti telesa. To pa zato ker je prav aktivnost edini način ohranjanja telesnih zmogljivosti, le-te pa so neizogiben pogoj vseh (še tako ne-telesnih) dejavnosti. Ko pogledamo razvojne dosežke, nas prestreže ugotovitev, da so ti dosežki v večji meri delo človekovih rok kot možganov (če možgane štejemo kot najmanj telesno »duhovno« gmoto).

Skratka, brez telesne kulture ni nobene druge kulture. Telesna kultura je osnova vsake kulture. Ugotoviti je možno le da imamo telesno in drugo/ne-telesno kulturo. V kolikor telesnost odmislimo v anonimizirano samoumevnost, pristajamo na izven/nad-telesno razvojno paradigmo neustavljivega in neslutnega »napredka«, ki že sedaj, pred vsesplošno digitalizacijo, telesnost avitalizira in priklaplja na tehnološko infuzijo (informatika, protetika, robotika, genetika...). Genealoška klasifikacija nivojev kulturacije danosti v grobem zajema: prehransko, telesno, tehnološko, znanstveno in umetniško kulturo. Na aplikativni ravni pa je kultura seveda bolj razpršen pojem (poslovna, politična, komunikacijska... športna kultura). Upoštevač osrednji namen besedila, večji del omenjene tematike puščamo ob strani in se osredotočamo na športno kulturo.

■ Športna kultura

Temelj športne kulture je telesna kultura, predmet obravnave obeh pa je telo. Kot nosilni pojem za to navezo je uveljavljen ter na splošno prepoznaven in sprejet izraz šport. Osrednji dejavnik športne prakse, kot žive športne kulture, je vadbeni proces. Z zornega kota športne prakse, *aktivacijski spekter športne kulture zajema*:

- telesno aktivnost (od ročnih del in vrtnarjenja do elementarnih oblik gibanja, premikanja, hoje, teka in telovadbe);
- transportno gibanje (peš hoja v šolo, na delo, po opravkih, kolesarjenje in druga vozila na telesni pogon);
- telovadbo (programsko zasnovana telesna aktivnost, namenjena vzdrževanju in obnovi telesnih zmogljivosti);
- splošno vadbo (telesna aktivnost, programsko precizirana v obliki vadbene abecede, namenjena bazični pripravi na morebitno nadaljnjo športno vadbo, ugotavljanju primernosti izbire športne

panoge oziroma bolj angažiranega vzdrževanja zmogljivosti);

- športno vadbo (intenzivna, programsko precizirana telesna aktivnost v obliki gibalnih vzorcev in povezav značilnih za športno zvrst, z namenom doseganja najvišje stopnje zmogljivosti);
- športno tekmo (javno, s posebnimi pravili regulirano, uprizoritev, kot sklepni člen aktivacijske verige, ki ima velike in raznovrstne družbeno koristne učinke).

Raven športne kulture določa:

- delež redno telesno aktivnega prebivalstva,
- obseg športnega načina življenja,
- ustrezna infrastruktura in opredelitev namembnosti javnega prostora,
- visoko uvrščen šport kot vrednota,
- ustrezni materialni in kadrovske pogoji,
- ustrezna športna politika,
- tekmovalni dosežki, nacionalni ponos in veselje nad tekmovalnimi dosežki sodržavljanov.

Posebne poudarka in nenehne ponaavljanja je potrebno in vredno dejstvo, da so investicije v šport (na področju športa) že na materialni ravni najbolj donosne, če pa k temu prištejemo nematerialne učinke (ki imajo neprecenljive in ne ovrednotene materialne učinke), je šport glede investicijskih donosov neprekosljiv. Družbeno najbolj koristni učinki športa so splošno znani, tako, da je dovolj, da le-te zgolj preletimo: zdravstveni (vitalnost), socialni (pripadnost), politični (prepoznavnost), ekonomski (posli in storitve), varnostni (usposobljenost), kulturni (identiteta)... Zato vsi krovni dokumenti že uvodoma določajo, da je šport potreben in namenjen vsem, celotnem prebivalstvu.

Razlogi za to, da se te tako rekoč aksiomske določbe ne upoštevajo, niso znani, a glavni razlog je puščanje prostih con za izven systemske potrebe interesnih centrov. Situacija je podobna koruptivni in davkoplačevalski kreativnosti. Če pustimo ob strani ekonometrične bonitete slednje kreativnosti, je dovolj izpostaviti, da šport producira zadostno presežno vrednost enako za napajanje prostih con kot tudi za uresničevanje ene izmed najbolj pomembnih temeljnih človekovih pravic, pravice do ukvarjanja s športom. Da vsako športno društvo, ki doseže določen prag (...) ima dostop do javnega prostora in kadrovske

oskrbe. Ostalo je zadeva prioritete, dosežkov in drugih dejavnikov. Športno vzgojna in rekreativna oskrba za vse, tekmovalna pa po prioritetah (...).

Šport kot nosilni pojem za telesno aktivnost, vadbo in tekmovalne uprizoritve, sloni na:

- športni praksi (ki jo narekujejo vadeči v interakciji z ne/naklonjenim okoljem),
- športni stroki (trenerji in drugo osebje, ki neposredno sodeluje v vadbenem procesu),
- športnem managementu (funkcionarji in administracija, ki skrbijo za organiziranost, vodenje in politiko)
- in športni znanosti (ki spremlja, utemeljuje, razlaga in zagovarja predvsem športno prakso ter značilnosti in učinke vadbene procesa).

To splošno poznano strukturo je potrebno izpostavljati zato da nosilci teh segmentov športne sfere bolj jasno prepoznajo svojo vlogo in se samoregulirajo. Glede na to da je šport del civilne družbe in tako mora tudi ostati, je samoregulacija v skladu s pravnim redom, edina primerna oblika organiziranosti, ki poleg urejanja medodnosov na področju športa, obenem najbolj verodostojno odraža stopnjo organizacijske kulture v celotni družbi. Visoka stopnja organizacijske kulture (ko se pripadniki nazorske ali interesne skupnosti znajo in zmorejo dogovoriti vse kar je potrebno) znižuje raven etatizacije in kar je najbolj pomembno, zvišuje samozavest prebivalstva, ponuja neposredno zadovoljstvo kar pomeni dviguje kakovost življenja.

Zastaviti in vzdrževati športu primerno organizacijsko formo, ni preprosto (prav zaradi tega je prenosljivost vzorcev s področja športa na druga področja tako velika: če se v športu da, se da tudi drugje). Na eni strani svoboda delovanja in prosta volja, na drugi strani potreba po strogem redu, ki sloni na drastični selekciji in na tretji strani nepregledna množica športnih zvrsti. Zaradi tega je potrebna klasifikacija športov in rangiranje. Klasifikacija predvsem zato da se uredi in spremlja notranja športna dinamika (razvojna fluktuacija) ter na tej podlagi ukrepa s potrebnimi posegi oziroma ost lokalnega ali nacionalnega interesa preusmeri. Rangiranje pa zato da se upošteva tudi zadnje na lestvici, četudi z minimalno pozornostjo. Absolutno nedopustno je da neko športno društvo obstaja, združuje krajane in deluje, lokalna skupnost pa šteje kakor da ne obstaja.

Za bolj jasno predstavo in razumevanje kompleksnosti, zadošča že sledeča *priloznostna klasifikacija športov*, z zornega kota:

- popularnosti in obsega učinkov: nogomet (kralj športa), atletika (kraljica športa), drugi (preostali športi);
- letnih časov: poletni in zimski;
- rekvizitov: z rekvizitom (žoga...), brez rekvizita (lastno telo);
- števila oseb: individualni in ekipni;
- pogona: telesni in zunanji pogon (motoskros.);
- meritev: objektivno merljivi (čas, meter...), subjektivno merljivi (ocena);
- gibalnih prvin: elementarni (naravni gibi) in ekskluzivni (preoblikovani naravni gibi);
- izročila: tradicionalni in moderni;
- prostora: dvoranski in terenski;
- namena: rekreativni in tekmovalni...

In tako naprej. Na podlagi klasifikacije je vpogled v dejansko stanje najbolj realen. Dejansko stanje pa je osnova za ažuriranje strategije rangiranja. Rangiranje pa pomeni, da so vsi vključeni (najboljši na najvišjem, najslabši na najnižjem mestu).

Vsebuje pa šport še veliko paradoksov in vrzeli kot tudi krutosti, simbolnega masakra in žrtvovalnih obredov. Naj kot primer omenimo selekcijski masaker (iz tisoč še tako vrhunskih je nujno izbrati tri »najboljše«, nato pa častiti le enega, »prvega«), ki je nujni pogoj športnega spektakla. Druga taka kontroverzna značilnost športa, sicer standardna človekova lastnost na vseh področjih, je tekmovalnost, katere kompleksnost in pomembnost presega namen tega besedila. A vzemimo pod drobnogled vsaj poraz, kot enega od dveh konstitutivnih učinkov tekmovalnosti, ki se ga vsi izogibajo in bežijo pred njim. Toda tudi poraz, zaničevanje, nezaželen in kaj vse še ne, ima (spregledane, zamolčane in ne ovrednotene) učinke. Najprej je treba poudariti, da poraženec verificira zmagovalca (brez poraženca ni zmagovalca). Potem pa, pozor, čim višji je tekmovalni nivo, tem manjše so kakovostne razlike med sotekmovalci (odloča jeziček na tehtnici oziroma mikro merske enote). Pojavi se vprašanje, kaj se zgodi s socialnim (...) kapitalom poražencev? V tem smislu poraženci vse svoje, tekom vadbenega procesa pridobljene in utrjene, vrline (vztrajnost, delovne navade, strpnost, moč, tolerantnost in druge osebnostne lastnosti) deponirajo v socialne re-

source svojega okolja, ki potem samodejno (ne ovrednotene) učinkujejo kot tirnice dobre, ne samo športne, temveč tudi delovne in splošne življenjske, kulture.

Obračanje pozornosti na take, manj preiščljene značilnosti in manj prepoznane učinke športa je potrebno zaradi boljšega razumevanja družbenega pomena tega, glede prenosljivosti vzorcev najbolj potentnega, kulturnega pojava.

Efektivno športno sfero tvori, poleg izvornih (tistih, ki so obstajale pred pojavljanjem izraza šport) in tradicionalnih (kulturno ukoreninjenih) športnih zvrsti, še cela vrsta naraščajočih panog (razdeljenih na discipline in kategorije), ki se organizirajo kot klubi/društva/zveze društev, na lokalni, nacionalni in mednarodni ravni. Formalno pravni (pretirano in nepotrebno reguliran) *položaj športa sloni na soodločanju postavljenem na glavo*:

- pristojnega resorja oblasti, ki molče pristaja na podrejanje nacionalnega pravnega reda volji Mednarodnega olimpijskega komiteja
- krovnih športnih organizacij (Nacionalnih panožnih zvez) in
- podpornih deležnikov (od stroke do raznovrstnih storitev in sponzorjev).

Športnikov (prebivalcev/krajanov/državljanov, ki so telesno aktivni oziroma se ukvarjajo s športom, na organiziran način), ki producirajo športne dosežke, pri neposrednem soodločanju ni. Pravzaprav odločanje z vrha navzdol samo po sebi ni problematično, če potem, ko se na vrhu prične, ciklira (kroži gor-dol). Problematično je to, da je odločanje ves čas enosmerno (...). Pri takem stanju razmer tudi *športna politika stoji na glavi*, torej sloni na:

- mednarodnem,
- nacionalnem/državnem
- in javnem/lokalnem interesu,

Pri čemer se ne upošteva, da je temeljnega pomena javni interes (športne potrebe in dejavnosti prebivalcev na lokalni ravni, ki je edina realna). Ostale ravni so abstraktne.

Konkretna športna dejavnost vselej poteka na določeni lokaliteti in se drugače lahko zgolj poimenuje. Iz tega dejstva izhaja, da dvosmerna relacija med javnim/lokalnim in nacionalnim/državnim interesom mora biti asimetrična v prid javnega, ko gre za vadbene pogoje in populacijsko kapacite-

to ter v prid nacionalnega interesa, ko gre za mednarodno kompatibilne tekmovalne sisteme. Prav tako na relaciji med nacionalnim in mednarodnim interesom, v prid nacionalnega, ko gre za način priprave na mednarodna tekmovanja ter v prid mednarodnega interesa, ko gre za tekmovalne sisteme na mednarodni ravni. Nacionalna suverenost in veljavnost javnega interesa, je možna edino s takim pristopom, sicer gre za ponižujoče udinjanje, katerega namen je podrejanje notranjih razmer, z etiketo »mednarodnosti«.

Ker pa se politične, upravljalne, strokovne in druge odločitve sprejemajo personalno, so na vseh ravneh odločujoči osebni interesi in volja akterjev. Generalno (za vsa področja, a za šport zaradi dragocenosti učinkov najbolj) merilo kompetentnosti za odločevalce na področju skupnih interesov, je zmogljivost podrejenega vključevanja lastnih osebnih interesov v skupne interese (da je lastni osebni interes del skupnega interesa in ne obratno). Glede na to, da skupnega interesa ni možno stlačiti v osebni interes, gre v takem primeru za kosanje skupnega interesa na osebne interese tistih, ki imajo dostop, oziroma skupni interes postane odlagalnišče odvečnih (nedosegljivih, neuresničenih, zgrešenih itd.) osebnih interesov. Ta dejstva in okoliščine je potrebno upoštevati pri zagotavljanju športu primernih nosilcev kakovosti in odločevalcev.

Ne glede na vse nevšečnosti (ki jih ni malo, vendar na področju športa primerjalno manj kot drugje), morajo vse športne dejavnosti/panoge (organizirane in predviden čas delujoče kot društva, ki združujejo krajevne prebivalce) biti na lokalni ravni »priznane« in, po določeni hierarhiji, imeti dostop do razpoložljivega vadbene prostora in drugih elementarnih vadbene pogojev, sicer gre za onemogočanje svobode delovanja, neenakopraven položaj in diskriminacijo. Prav tako morajo biti priznane in sorazmerno upoštevane vse nacionalne športne zveze, ne glede na (višji/nižji, pridobljen/izgubljen) položaj, kajti vse športne organizacije, vsaka v svojem obsegu in na svojem področju, opravljajo družbeno koristno dejavnost. Posebej je potrebno poudariti, da je določanje »veljavnosti in priznanosti« zgolj ene zveze ali panoge tudi tam kjer jih je več, ne le protipravno, temveč tudi v direktnem nasprotju z duhom športa. To je tako kot če bi določili enega samega priznanega pa še stalnega zmagovalca.

S tako »ureditvijo« ena športna organizacija ima možnost, da drugi športni organizaciji določa »priznanost in veljavnost«. To je tako kot če bi ena šola odločala o statusu druge (konkurenčne) šole ali eno podjetje določalo »veljavnost« drugega podjetja. To, da ena panoga ali zveza ne priznava druge je povsem legitimno, razumljivo in pomembno za krepitev samozavesti in pripadnosti. Da pa lokalna skupnost ali država, ene športne organizacije priznava in podpira, druge pa s tega zornega kota sploh ne obravnava, jih šteje za neobstoječe, čeprav se tudi v teh organizacijah združujejo njeni krajani, meščani, državljani, je absolutno nedopustno.

Lokalna skupnost in država mora priznavati in področno obravnavati vse organizacije svojih prebivalcev (...), jih medsebojno primerjati in na tej podlagi sorazmerno podpirati, zlasti ko gre za tako pomembno in koristno dejavnost kot je šport. Ne nazadnje je zaradi tega šport opredeljen kot temeljna potreba in pravica vseh ljudi, enako v Evropski listini o športu, Nacionalnem programu športa, kot tudi v temeljnih določbah samega (nujnih dopolnitev potrebnega) Zakona o športu, le da se potem v nadaljnji razčlenitvi Zakona, te določbe razblinejo. To prakso vodstvenih struktur v športu je možno in potrebno odpraviti.

Za zaključek, ko se ni možno izogniti aktualnim razmeram, ko dojamemo pravo sporočilo pandemije (to sporočilo razgalja šibkost civilizacije in nezanesljivost znanstvene paradigme, kar povzroča globalni občutek negotovosti) ne moremo mimo ugotovitve, da bo telesna aktivnost in šport, zaradi znanih učinkov na osebno-stno stabilnost, deležna še večje veljave in splošnega družbenega pomena. Evforično napovedano »kvantno« dobo, ki naj bi še dodatno pospešila, že tako prehitre digitalne »rešitve«, čaka še bolj spolzek teren, kajti neupoštevanje dejstva, da še tako sofisticiran algoritem, sestavlja, oskrbuje in krmili človek, je (žal ni drugega primernege izraza) maloumno. Namreč, še tako velika fascinacija ne more odpraviti deformacij fascinatorja. Na bengalskem ognju se ne kuha. Nazaj k naravi bo treba. Ne nazaj v votline (kot se norčujejo neodgovorni inkubatorniki), temveč nazaj na spoštovanje naravnih prioritet. Telo je vselej prioriteta in osebna narava, narava pa skupno telo. Telesna aktivnost ohranja pretočnost popkovine med osebnim in skupnim telesom, športna kultura pa družbenim razmeram primerno stopnjo kulture telesa.

Dušan Macura
dusan.macura@ena-a.net

